

vsakogar. Ni pa več kot zanimivo in pobudno. Vzroki za to, da to življenje, ki je samo na sebi pretresljivo, ne pretrese in ne prevzame človeka globlje, so podani v razboru in razglobi njegovega osrednjega stržena. Če bi si bil Kraigher dal časa in moralnega napora, da bi bil to improvizirano delo resnično prenetel in se svobodno ozrl na njegovo problematiko, bi bil dosegel tudi to višjo kvaliteto. Verujem, da je takega dejanja sposoben, in pričakujem za trdno od njega resničnega umotvora.

J o s i p V i d m a r.

Ivan Zorec: Domačija ob Temenici. Izdala in založila Družba sv. Mohorja. V Celju 1929. Str. 112.

Malo prenapla, prelahka ljudska povest o lepi, težki domačiji in o štirih gospodarjih, ki se vrste na nji. Skromna, tiha epopeja o kmetiški ljubezni do zemlje, prav za prav še nekaj več: «Ljubezen in veselje je čutil tudi sin teme-niške doline, ubogi brezdomec, ko je pisal to zgodbo o naši veliki, lepi in včasih slepi ljubezni do rodne zemlje domače.» (Str. 112.) Najbrž pa tudi nekaj manj: epopejo ljubezni do zemlje je mislil avtor, pa se mu je mimogrede marsikod izpačila v pesem ljubezni do posesti. Povest s tako etično namero pa se mi ne zdi najbolj pripravna za ljudsko povest, še manj pa bo seveda mlademu, novemu srcu mogla blizu.

Osebe, iz katerih je spletena preprosta zgodba, je avtor postavil malo pre-blizu luči te svoje osnovne misli: nikogar ni narisal vsega, kakršen bi bil v resnici, temveč je vsakogar premeril ob ostrini svoje tendence. Tako je Trlep, glavni junak, kljub vsem svojim svetlim borbam in tihim pomenkom s poljem in gozdom vendarle samo bolehav, v ljubosumju za svoje posestvo nervozen starec, ki bo malo zanimal in ogrel. Njegovega črnega nasprotnika pa, bajtarskega naslednika na Trlepovini, je avtor kar v dveh, treh naglih, strogo klasi-ficiranih črtah vrgel na papir: slab gospodar, pohajač, pijanec in prešuštnik. Stara modrost in morala trdnega kmeta od včeraj zoper modrost bajtarja in vagabunda od jutri: Zorec se je postavil na včerajšnjo stran, obenem pa je svojo povest marsikod prikrajšal za čar neposredne vernosti.

Zgodba sama je, kakor so bile take zgodbe že tudi doslej: sin v Ameriki, doma pa posestvo na vsem lepem nad brezdomno usode, potem sramotno v tujih, bajtarskih rokah, dokler ga nazadnje le spet ne prevzame rodni sin, ki se srečno in ravno o pravem času vrne.

Zanimivejša in vrednejša pa je knjiga po svojem jezikovnem prizadevanju. Ponoven dokaz je, da je starejši rod naših pisateljev vedno z vse drugačno skrbjo pristopal k svojemu delu, kakor pa bi se dalo to reči o mlajših. Zorčev slog je nekam romantično-idealističen, toda je v sebi zaključen in dognan. Resen, živ poskus je, podati verno podobo slovenske umetniške govornice od tiste dobre, kremenite trdote, ki jo srečaš na naši vasi, pa do tiste lepe, pre-proste blagozvočnosti, ki je v narodni pesmi. Motijo samo nekateri predrzni stilizmi, ki prehajajo tupatam že v slovnične pogoške (vola, vsa slinasta od odvajenega dela — str. 6.); potem raba predpreteklega časa pri nedovršnih glagolih (str. 85., 92., 103.), površnost v ločilih (n. pr.: nemara jim je hudo bolj nego si mislim — str. 13.; hoste, okleščene in očiščene, kakor lepo oskrbo-van vrt), napake pri nikalnicah (nikjer nobene dušeče se gošče — str. 7.; kar skoraj ni potrebovala — str. 67.) in par germanizmov (rom — str. 89.).

L. M r z e l.

Zgodovina slovenske univerze v Ljubljani do leta 1929. Izdal rektorat Uni-verze Kralja Aleksandra Prvega v Ljubljani. Grafično delo izvršila po načrtih gos-poda prof. Plečnika Jugoslovanska tiskarna. 533 str.